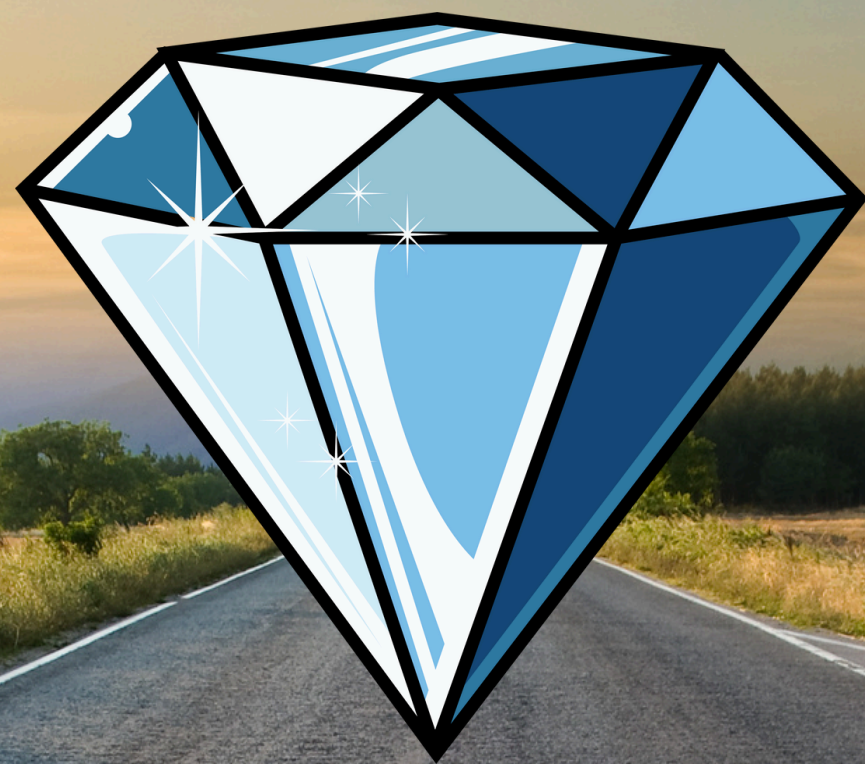

Diamentowa droga otwartego dostępu

Maciej Maryl
Centrum Humanistyki Cyfrowej
Instytut Badań Literackich PAN
26 listopada 2025

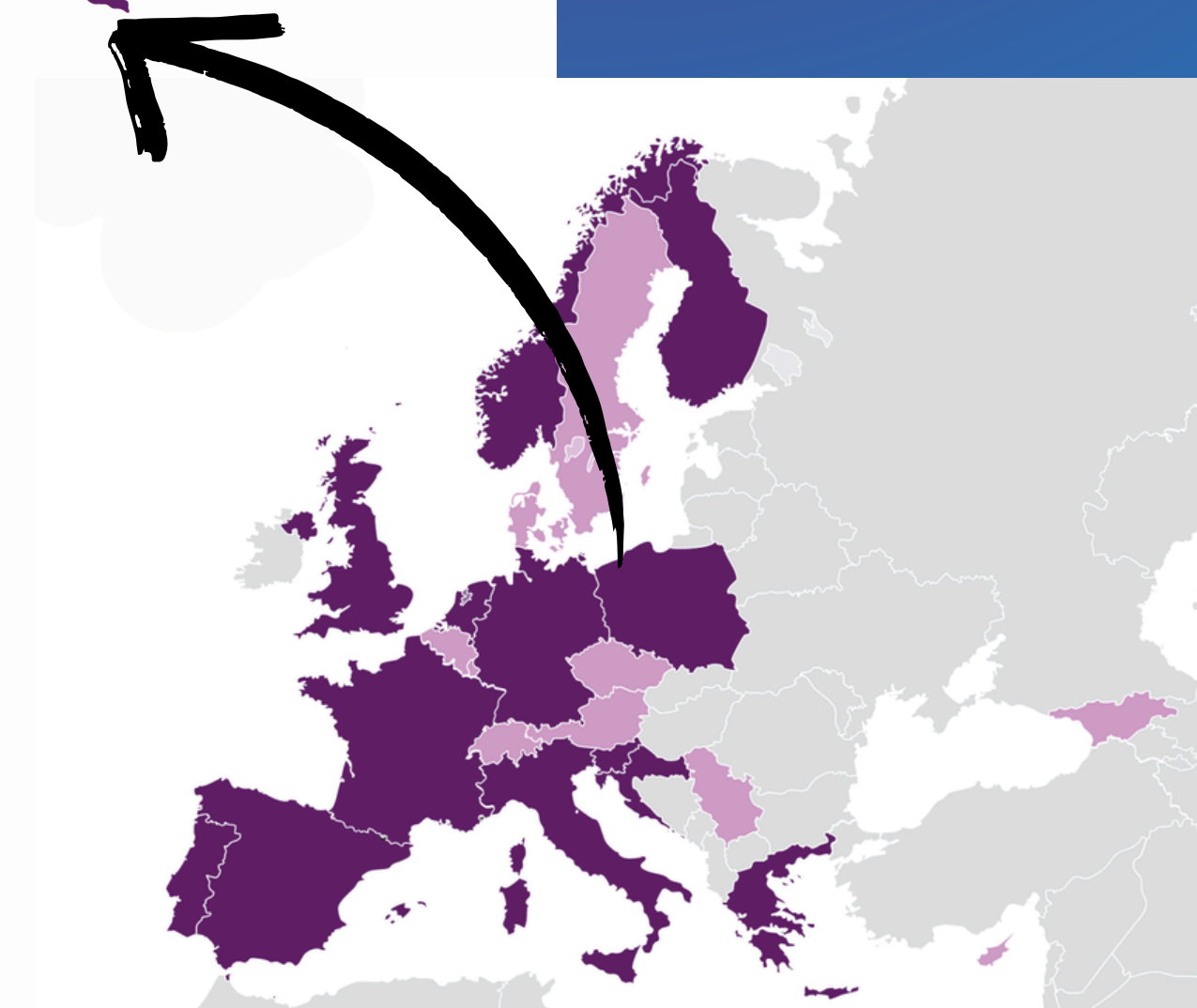
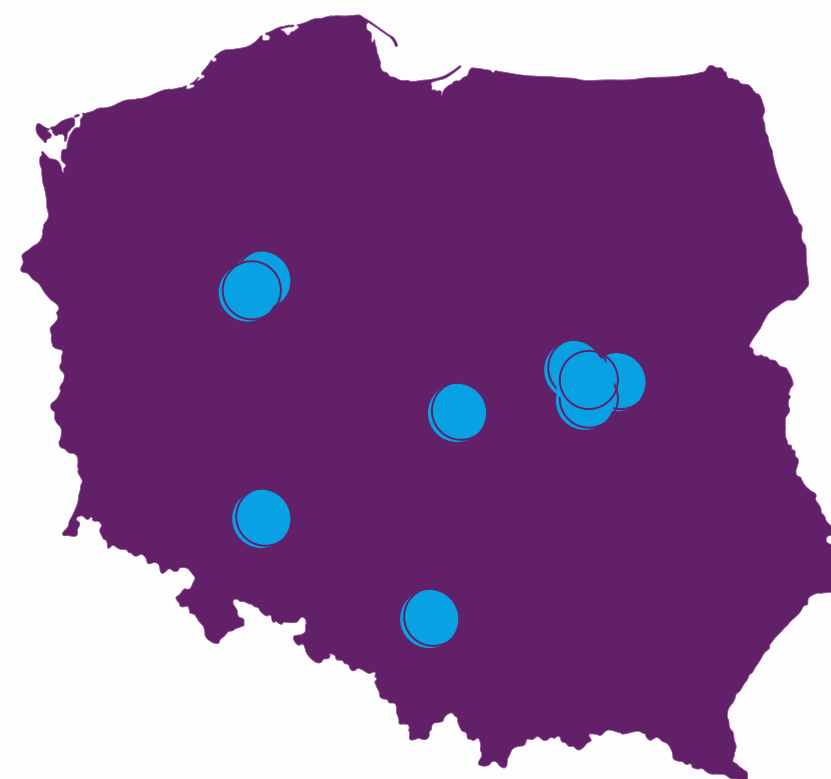
OPERAS to infrastruktura badawcza na rzecz otwartej komunikacji naukowej. Zrzesza 73 instytucje z 23 krajów, działa od 2017 r.

OPERAS wspiera infrastrukturę dla diamentowego OA poprzez udział w projektach (DIAMAS, CRAFT-OA) oraz jako hub dla inicjatywy EDCH.

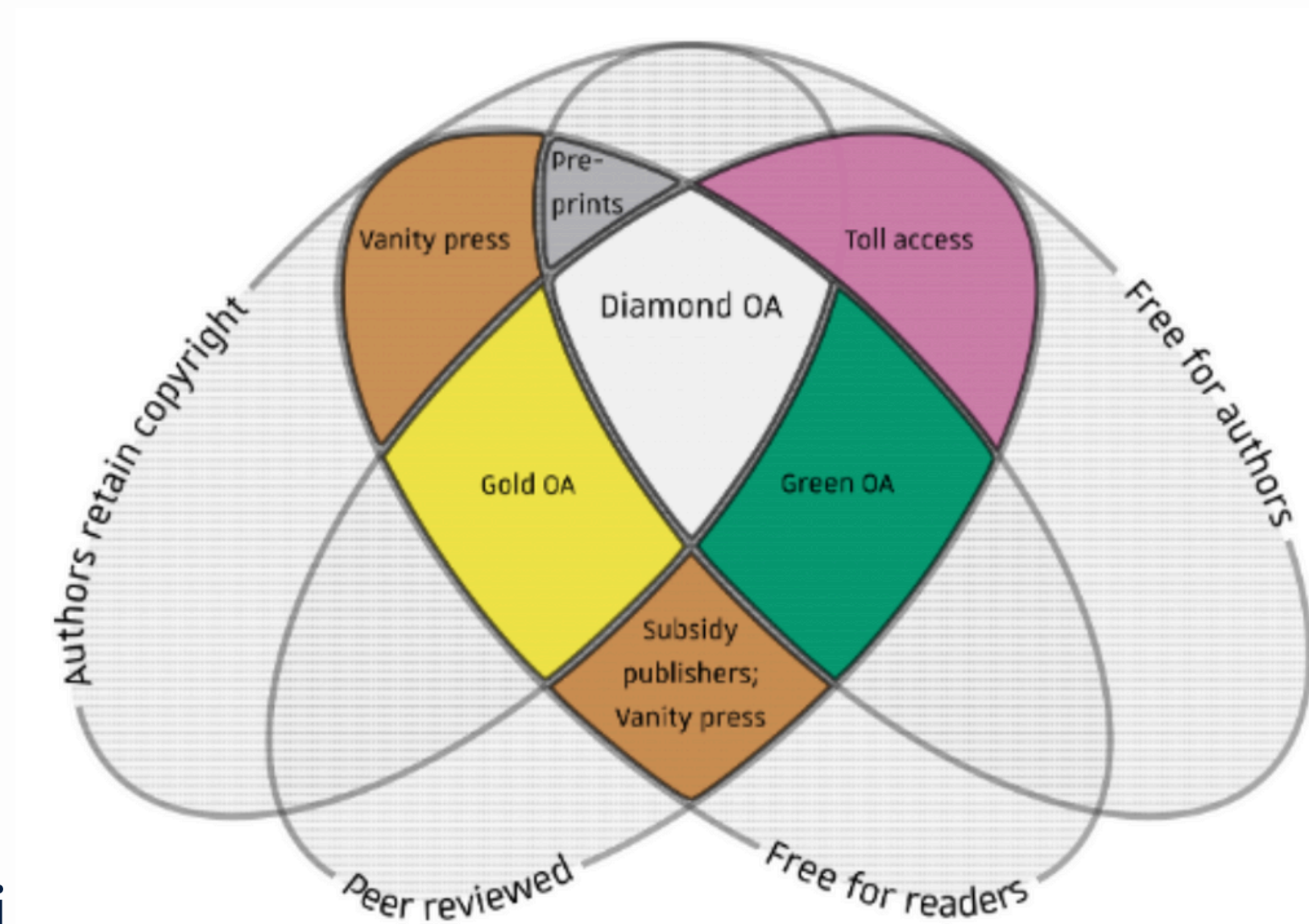
OPERAS-PL

1. Instytut Badań Literackich PAN (IBL PAN),
2. Uniwersytet Łódzki (UŁ),
3. Uniwersytet Śląski (UŚ),
4. Poznańskie Centrum Superkomputerowo-Sieciowe (PCSS),
5. Interdyscyplinarne Centrum Modelowania Matematycznego i Komputerowego Uniwersytetu Warszawskiego (ICM UW),
6. Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu (UAM),
7. Ośrodek Przetwarzania Informacji – Państwowy Instytut Badawczy (OPI PIB),
8. Fundacja Centrum Cyfrowe,
9. Politechnika Wrocławska – CLARIN-PL.

Diamentowy otwarty dostęp

- Sprawiedliwy model komunikacji naukowej, w którym **autorzy i czytelnicy nie ponoszą opłat**
- **Własność społeczności naukowych.**
- **Angażuje społeczność naukową we wszystkie aspekty tworzenia treści**, od czasopism i platform, publikacji, recenzji, preprintów, decyzji, danych i korespondencji po bazy danych recenzentów.
- Promuje **różnorodność i wielojęzyczność**.

Diamentowe czasopismo

Kryteria

1. **Trwałe identyfikatory.** Czasopismo posiada ważny i potwierdzony numer ISSN.
2. **Czasopismo naukowe.** Czasopismo stosuje jasno opisany proces oceny publikowanych treści, zgodny z praktykami danej dyscypliny.
3. **Otwarty dostęp z otwartymi licencjami.** Wszystkie materiały publikowane są na otwartych licencjach.
4. **Brak opłat.** Publikacja nie może być uzależniona od wnoszenia jakichkolwiek opłat, a informacja o tym musi być podana na stronie internetowej.
5. **Otwarty dla wszystkich autorów.** Każdy autor może przesłać artykuł zgodny z celami i zakresem czasopisma.
6. **Własność społeczności.** Czasopismo musi być własnością organizacji publicznych lub non-profit, których misją jest prowadzenie lub promowanie badań naukowych i działalność akademicka

Europa wspiera otwartość

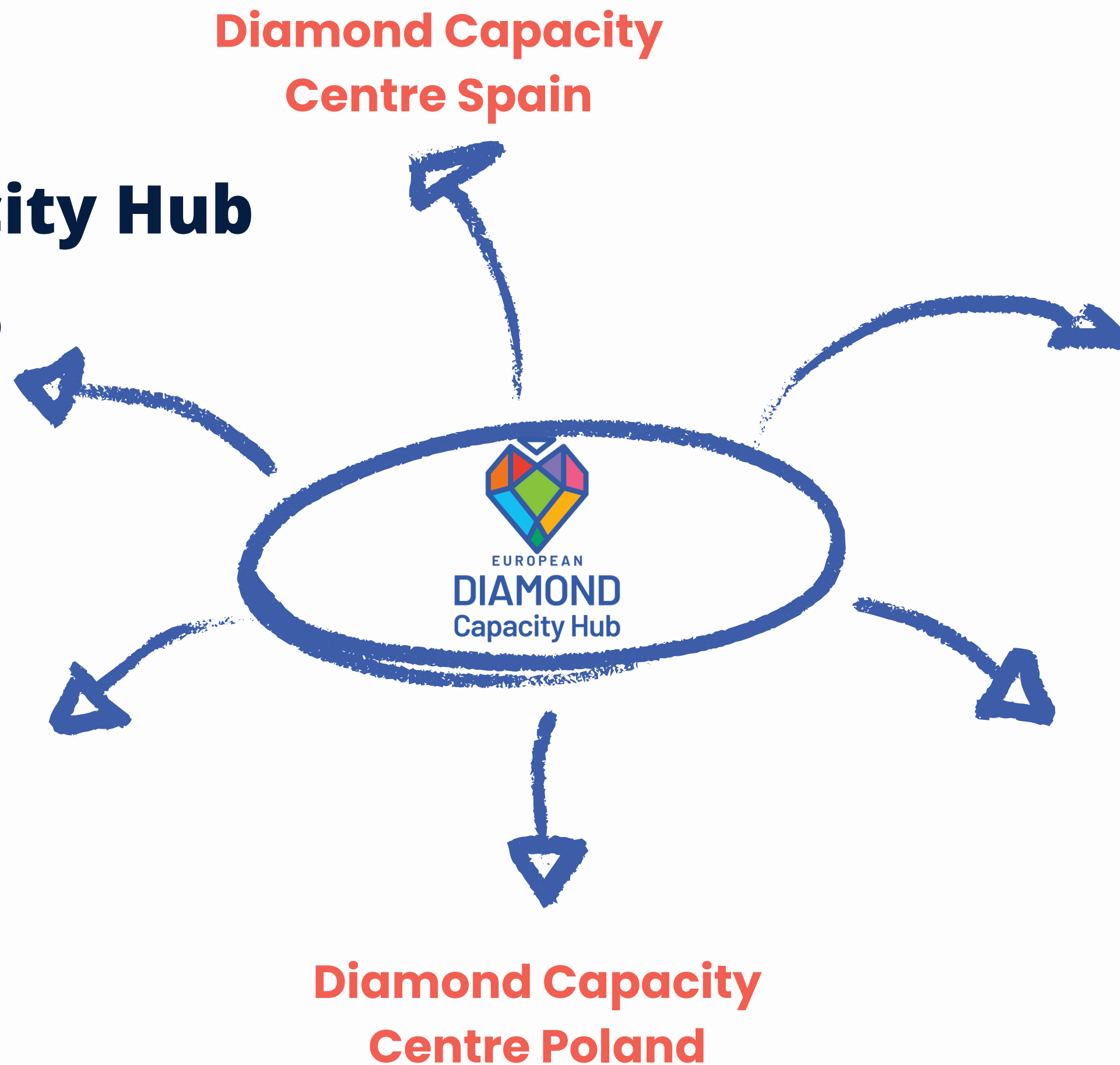
- ▶ Zalecenia Rady UE
- ▶ Zalecenia KE
- ▶ Rezolucja PE

- ▶ cOAliton S
- ▶ Coalition for Advancing Research Assessment
- ▶ Open Research Europe

European Diamond Capacity Hub

European Diamond Capacity Hub (EDCH) to program w ramach infrastruktury OPERAS zrzeszający organizacje, które stawiają sobie za cel wspieranie wydawców Diamond Open Access, dostawców usług oraz narzędzi i technologii dla tego modelu.

Usługi ECDH

DIAMOND OA STANDARD (DOAS)

Ocena jakości i narzędzia samooceny dla diamentowych wydawców i usługodawców.

<https://zenodo.org/records/13875453>

<https://diamas.fecyt.es>

REJESTR I FORUM

Rejestr organizacji zaangażowanych w diamentowy OD i forum dla praktyków.

<https://registry.diamas.org>

<https://forum.diamas.org>

DIAMOND DISCOVERY HUB

Katalog diamentowych czasopism spełniających sześć kluczowych kryteriów.

COMING SOON

ZASOBY I WSKAZÓWKI

Rozwijany narzędziownik z artykułami i opisami najlepszych praktyk dotyczących przejścia na diamentowy OD.

<https://toolsuite.diamas.org>

Narzędzia wydawnicze

Zasoby cyfrowe, narzędzia do interoperacyjności, dodatki i ulepszenia oprogramowania wydawniczego.

COMING SOON

PLATFORMA SZKOLENIOWA

Moduły szkoleniowe dla redakcji i personelu technicznego.

<https://training.diamas.org>

Diamant a sprawa polska

- 1. 1295 diamentowych czasopism w Polsce**
- 2. Wsparcie dla infrastruktury i instytucjonalnych wydawców**
- 3. Wsparcie kompetencyjne (Diamond Capacity Centre w ramach OPERAS-PL)**
- 4. Gwarancja jakości (Diamond OA Standard)**
- 5. Wymiar ewaluacyjny**

Manifest Otwartej Humanistyki

od września 2024 r. podpisany przez ponad 200 osób i instytucji związanych z polską nauką

Manifest Otwartej Humanistyki:

Ocena dorobku powinna uwzględniać różnorodne efekty badań naukowych właściwe humanistyce

Oceniamy rezultaty badań w całej ich różnorodności – nie tylko artykuły i monografie, ale także bazy danych, wizualizacje czy edycje cyfrowe.

<https://operas.pl/manifest-otwartej-humanistyki/>

Manifest Otwartej Humanistyki:

System ewaluacji powinien uwzględniać i wspierać praktyki otwartej nauki

Publikowanie w otwartym dostępie, udostępnianie danych badawczych, tworzenie otwartych materiałów dydaktycznych oraz projekty nauki obywatelskiej zasługują na uznanie i finansowanie.

<https://operas.pl/manifest-otwartej-humanistyki/>

Manifest Otwartej Humanistyki:

Należy wspierać wprowadzanie i utrzymywanie przez wydawców modeli otwartego publikowania

Wspieramy otwarte modele publikowania, które eliminują bariery finansowe i geograficzne i zapewniają darmowy dostęp do wiedzy.

<https://operas.pl/manifest-otwartej-humanistyki/>

Manifest Otwartej Humanistyki:

Rozwój i umiędzynarodowienie humanistyki wymagają wzmocnienia krajowej infrastruktury otwartej nauki

Inwestujemy w krajową infrastrukturę otwartej nauki, by polskie badania były szeroko dostępne i przyczyniały się do rozwoju nauki na świecie

<https://operas.pl/manifest-otwartej-humanistyki/>

Dziękuję za uwagę.

bit.ly/diament2025

maciej.maryl@ibl.waw.pl